

เจดีย์จุลประโทน ขุขันธ์ขันธ์ขันธ์

ก่อน ปั้น แต่ง

อิฐแบบทวารวดี

เจดีย์จุลประโทนก่อสร้างด้วยอิฐและปูนประดับ อิฐจากเจดีย์จุลประโทนมีขนาดกว้างประมาณ 15 ซม. ยาว 30 ซม. พบอิฐ 2 แบบ คือ อิฐเรียบใช้ก่อสร้างอาคารและอิฐประดับสลักเป็นลวดลาย เช่น ลายดอกไม้ และลายสี่เหลี่ยมในเนื้ออิฐจะเห็นแกลบข้าวและกรวดเล็กๆ ผสมอยู่เพื่อให้เนื้ออิฐจับตัวกัน เมื่อก่ออิฐชาวทวารวดีจะสอดด้วยดินเหนียวละเอียดผสมกับวัสดุอย่างไม้หรือหนังวัวจนเหนียวคล้ายกาว

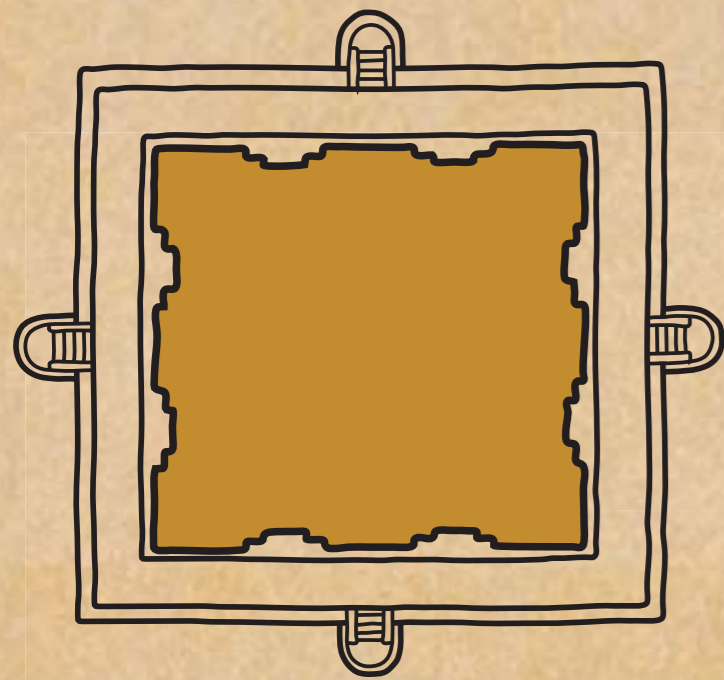
ปั้นแต่งด้วยปูนปั้น

ชาวทวารวดีมักตกแต่งอาคารด้วยภาพปูนปั้นเรื่องราวต่างๆ อาคารที่ตกแต่งด้วยปูนปั้นจะก่ออิฐขึ้นเป็นเตี้ยเพื่อยึดปูนปั้นกับอาคาร การเตรียมเนื้อปูนมักผสมกรวดเม็ดเล็กเพื่อให้เกิดการเกาะตัวของปูน เมื่อบนเป็นภาพ ชั้นในจะเป็นปูนปั้นเป็นกลอน(โครงร่างคร่าวๆ) ส่วนชั้นนอกเป็นการแต่งรายละเอียด ปูนปั้นชั้นนอกจึงต้องมีเนื้อละเอียดที่เตรียมไว้อย่างดี การตกแต่งลวดลายมีทั้งวิธีขีดลวดลายและปั้นติด บางชิ้นผสมวัสดุทั้งปูนปั้นและดินเผาในภาพเดียวกันช่างทวารวดีสามารถรังสรรค์ปั้นแต่งภาพต่างๆ ได้สารพัน บางครั้งยังนำภาพชาวต่างชาติมาตกแต่งอาคารด้วย

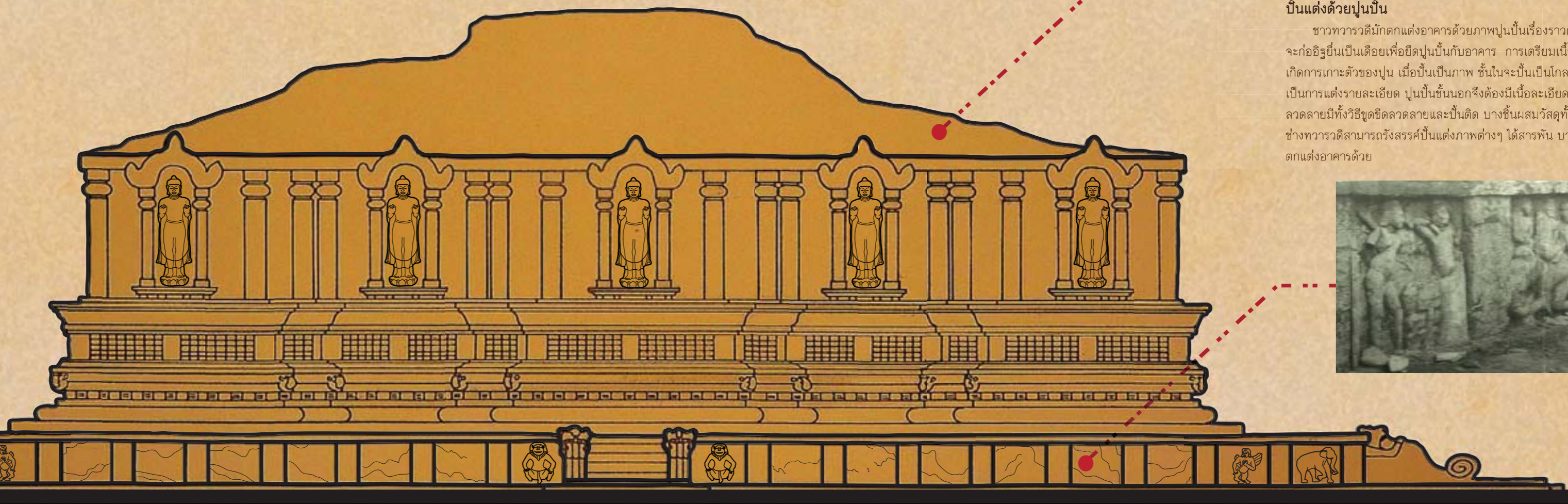

ผังเมืองนครปฐมโบราณ

เจดีย์จุลประโทน เป็นศาสนสถานที่มีฐานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ประดับส่วนฐานด้วยแผ่นภาพปูนปั้นเล่าเรื่องชาดกในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่สะท้อนถึงความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนในชุมชนทวารวดี รวมถึงเทคโนโลยีการก่อสร้างที่เป็นระบบ และความสามารถด้านช่างศิลปกรรม

แผนผังอาคาร

ปูนปั้นบอกเรื่องราว

ภาพสุรชชาดก
ภาพเล่าเรื่องสุรชชาดก ตอนกษัตริย์ผู้ทำทานบารมีด้วยการยกโอรส มเหสี และตนเองให้แก่ยักษ์กระหายเลือด ซึ่งแฝงคติธรรมเรื่องการให้การเสียสละ

ภาพบุคลล
ภาพปูนปั้นแสดงลักษณะกลุ่มคนแต่งกายคล้ายทหาร มือถืออาวุธคล้ายมีดหรือดาบมีใบหน้าตาแบบชาวทวารวดี คือ คิ้วตอกัน ตาโปน จมูกใหญ่ ปากหนา มีใบหูยาว สวมต่างหูที่มีลักษณะเดียวกันกับต่างหูจริงที่ค้นพบ

ภาพท้าวภูเวร
ภาพท้าวภูเวร เทพแห่งความมั่งคั่งและโชคลาภ ตามคติความเชื่อแบบอินเดีย เป็นที่เคารพนับถือของชาวทวารวดี

ภาพสุปาระชชาดก
ภาพเล่าเรื่องสุปาระชชาดก ตอนนายเรือสุปาระชชเดินทางไปกับพ่อค้า และรอดพ้นอันตรายจากพายุด้วยศรัทธาในพระพุทธเจ้า ซึ่งแฝงคติธรรมเรื่องการตั้งมั่นในศรัทธา

ภาพกนิกร
ภาพกนิกร (สัตว์ครึ่งคนครึ่งนก) ในจินตนาการจากป้าหิมพานต์ ในมือถือเครื่องดนตรีคล้ายพิณเป็ยะ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับเครื่องดนตรีโบราณของอินเดีย แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของเครื่องดนตรีในยุคสมัยทวารวดี